

## **VALIKÕPPEAINE RIIGIKAITSEÕPETUS**

### **Valikõppeaine kirjeldus, aine läbimise erisused, sh gruppide loomine, eeldusained, lõimingu põhimõtted kursuste vahel ja aineüleselt, hindamise erisused**

Riigikaitseõpetus on valikõppeaine, mis koosneb kahest kursusest: 1.kursus- kohustuslik teoreetiline kursus „Riigikaitse“ (maht 35 tundi); 2.kursus- vabatahtlik praktiline kursus „Praktiline õpe välilaagris“ (maht 35 tundi).

Õpperühm moodustatakse kahe gümnaasiumiastme klassi õpilaste baasil iga kahe aasta möödudes. Riigikaitseõpetuse kaks kursust läbib õpilane ühe õppeaasta jooksul sõltuvalt õpperühma moodustamise aastast kas 10., 11. või 12.klassis.

Praktilise kursuse eelduseks on teoreetilise kursuse positiivne läbimine.

Õppetegevus välilaagris viiakse läbi Kaitseväge ja Kaitseliidu ohutuseeskirjade ja väljaõpet reguleerivate eeskirjade alusel.

Valikõppeaine hindamine on arvestuslik (arvestatud/ mittearvestatud). Hindamise eesmärgiks on saada ülevaade kursuse õpitulemuste saavutatusest ja õpilase individuaalsest arengust lähtuvalt kursuse eesmärkidest. Hinnatakse nii teadmisi ja nende rakendamist kui ka õppekava üldosas kirjeldatud üldpädevuste (eeskätt sotsiaalne ja kodanikupädevus, õpipädevus, suhtluspädevus, digipädevus) saavutatust. Välilaagris hinnatakse praktilisi sooritusi.

### **Gümnaasiumi lõpuks taotletavad teadmised, oskused, hoiakud**

Riigikaitseõpetusega taotletakse, et õpilane:

- 1) on Eestile lojaalne kodanik, kellel on positiivne hoiak ja valmidus vajaduse korral Eestit kaitsta ning kes tegutseb lähtuvalt õigusriigi põhimõtetest;
- 2) järgib demokraatlikke väärtusi, üldkehtivaid moraalinorme ja eetika põhimõtteid ning aktsepteerib inimeste ja nende väärtushinnangute erinevusi;
- 3) teab riigikaitse korraldust ja riigikaitse seotust erinevate ühiskonnaelu valdkondadega;
- 4) väärtustab riigikaitset, Kaitseväge ja vabatahtlikku tegevust Kaitseliidus ja on motiveeritud vaba tahte alusel läbima ajateenistust;
- 5) on omandanud esmased oskused hädaolukordades adekvaatseks käitumiseks, on abivalmis ja vastutustundlik kodanik;
- 6) hindab erinevatest teabekanalitest (sh digitaalsetest) saadud info asjakohasust ja usaldusväärsust ning käitub sellest lähtuvalt vastutustundliku kodanikuna, toetades ühiskonna demokraatlikku arengut;
- 7) kasutab asjakohast digitehnoloogiat, on teadlik digikeskkonna ohtudest, järgib ka digikeskkonnas moraali- ja väärtuspõhimõtteid;
- 8) kirjeldab väe- ja põhilisi relvaliike ja nende funktsioone;
- 9) kirjeldab maaväe allüksuseid alates jaost kuni diviisini.

### **Kursus 1- Riigikaitse (maht 35 tundi)**

**I teema: Eesti sõjaajalugu.** Sõjapidamise muutus ajaloo jooksul. Eesti sõjaajalugu üldise sõjaajaloo kontekstis. Okupatsiooniar mee kohalolek. Eesti riigikaitse taastamine.

Õppekäik eesti Sõjamuuseumisse. Arutelud filmide alusel (Nimed Marmortahvil, Detsembrikuumus, 1944, O2).

**II teema: Tänapäeva sõjalised kriisid, sõjad ja relvakonfliktid.** Rahvusvahelised kriisid ja konfliktid 20.sajandi teisel poolel valitud näidete toel. Nüüdisaegsed rahvusvahelised konfliktid. Massihävitusr elvad.

Küberväejuhatuse külastus, külalisõpetaja Kaitseliidu Küberkaitseüksusest, Riigi Infosüsteemide Ametist.

**III teema: Eesti julgeoleku- ja kaitsepoliitika ning riigikaitse juhtimine.** Eesti julgeoleku- ja kaitsepoliitika. Riigikaitse lai käsitus. Eesti riigikaitse juhtimine. Kaitsevägi. Kaitseliit.

Külalisõpetaja- Eestis resideeruv NATO sõjaväelane või NATOs välisteenistuses olnud inimene või Eesti NATO Ühingu esindaja. Kaitseliidu tund või õppekäik.

**IV teema: Kaitseväeteenistus.** Kaitseväeteenistuse liigid, teenistuskohustus, kutsealuse õigused ja kohustused. Ajateenistus. Asendusteenistus. Reservteenistus. Tegevteenistus ja tegevväelase elukutse.

Õppekäik kaitseväeossa või külalisõpetaja- kooli vilistlasest ajateenija. Infotund- klassiga koos ajateenistusesse minemise võimalus; naiste roll ja võimalused riigikaitstes.

**V teema: Riviõpe.** Rivikord. Praktiline riviõpe.

Lihtsamate rivivõtete õpetamine – seisangud, pöörded, tervitamine, taktsamm. Õpitu praktiline harjutamine õppekäikudel ja välilaagris.

**VI teema: Relvaõpe- ja ohutus.** Relv. Ballistika. Ohutusnõuded.

Laskeõpe I osa viiakse läbi klassiruumis laskesimulaatorit SIMU kasutades. Laskeõppe II osa viiakse läbi koos Kaitseliidu või Kaitseväe üksusega kursuse „Praktiline õpe välilaagris“ jooksul. Laskeõppe läbiviimisel arvestatakse õpilaste moraalseid, usulisi ja kõlbelisi tõekspidamisi.

**VII teema: Topograafia ja orienteerumine.** Topograafia sissejuhatuse. Kompass, magnetiline asimuut ja direktsiooninurk. Kaardi orienteerimine, maastikul orienteerumine, käsi-GPSi kasutamine.

Õppekäik, matk - looduses praktiline liikumine koos kaardi, GPS-seadme, kompassiga.

**VIII teema: Esmaabi.** Tegutsemine õnnetuse korral. Elupäästev esmaabi. Esmaabi vigastuste ja haigestumiste korral.

Esmaabi väljaõpe läbitakse autoõpetuse valikõppeaine raames. Keskendutakse lahingmeditsiinile, võimalusel kaasatud lahingkogemusega meedik.

**IX teema: Siseturvalisus ja elanikkonnakaitse.** Erinevad häireolukorrad Eestis. Hädaolukordades tegutsemine. Elutähtsad teenused. Elanikkonnakaitse. Hättasattumine väliriigis. Riski- ja kriisikommunikatsioon.

Külalistund- ekspert Päästeametist. Õppekäik- varjend, Päästeamet.

## **Kursus 2- Praktiline õpe välilaagris (maht 35 tundi)**

Kursusel praktiseeritakse välitingimustes erinevates situatsioonides hakkamasaamist üksikisiku tasandil ja meeskonnana. Õpitakse majutuse (sh hügieenialade) rajamist ja toitlustuse korraldamist välitingimustes ning individuaal- ja allüksuse varustuse kasutamist. Harjutatakse erineval maastikul orienteerumist kompassi ja kaardiga valgus ning pimedal ajal. Praktiline esmaabi hõlmab tegevuste harjutamist simuleeritud õnnetuspaigal ning elupäästvat ja jätkuvat esmaabi.

**I teema: Välilaagri rajamine ja eluolu välitingimustes, sh toitlustamine, keskkonnakaitse (ühekordsed nõud vs korduvkasutatavad) jäätmekäitlus metsatingimustes.**

### Õppetegevus

Harjutatakse üksuse majutuse korraldamist välitingimustes, paiknemisala ettevalmistamist, telkide püstitamist, söögi- ja hügieenialade ettevalmistamist. Laagri ülesehitamine ning ohutusala instruktiaaz ja laagri reeglistiku tutvustamine, mis hõlmab õppealade korraldoidu ja hügieeni. Tule tegemine, ahjuvalve, lähikaitse (post, patrull, häire POS vastavalt ohu tunde), välikäimla. Laagris osalejatele tagatakse toitlustus ning õpetatakse kuidas välikeskkonnas ise toitu valmistada.

**II teema: Individuaal- ja allüksuse varustus**

### Õppetegevus

Vormikandmine ning vormivarustuse ja individuaalvarustuse väljastamine korraldajate poolt lisaks tutvustatakse kuidas välivormi kantakse. Teostatakse varustuse kontroll nii rühma kui individuaalne. Tutvustatakse individuaalset varustust ning kuidas erinevaid varustuselemente efektiivselt kasutada. Lisaks õpetatakse püstitama allüksuse varustuses olevat Kaitseväge telki ja muud allüksusele vajalikku. Lisaks õpitakse varustuse hooldust ja selgitatakse selle vajadust.

**III teema: Topograafia ja liikumine maastikul**

### Õppetegevus

Harjutatakse erinevaid liikumise võimalusi. Õpitakse tundma, miks on asjad erinevas keskkonnas ja valguses nähtavad.

- liikumine (raja valik)
- heli ja valgus distsipliin

Õpitakse tundma ning harjutatakse erinevaid liikumisviise üksuse koosseisus ja üksikvõitlejana ümberpaiknemise korral, kasutatakse käemärke ning harjutatakse tegevusi nende järgi.

Liikumise viiside lühitutvustus (miks vaja, eelised ja miinused)

- Järjestik, Ahelik, Malelaud
- Drill

Harjutatakse kaardi ja kompassi kasutamist vähe- ja keskmiselt liigendatud maastikul, oma asukoha määramist, kauguste määramist ning objektidele osutamist erineval maastikul ja erinevas valguses.

- Vahendite tutvustus
- Kaardi ja kompassi meeldetuletus
- Praktiline harjutus:

Raja pikkus vastavalt õpilaste ettevalmistusele. Rada eelnevalt kaardile joonistatud KP's sõna/täht/pilt millega pärast raja läbimist kontrollida

#### **IV teema: Esmaabi välitingimustes**

##### Õppetegevus

Rõhksideme, žgutti, kolmnurkrätiku kasutamine. Stabiilne külgasend ja kandmis viisid.

- MK1 tutvustus
- žgutti, rõhksideme ja kolmnurk rätiku kasutamine.
- Haavatu kontroll ja üleandmine

Õpitakse tundma tegutsemist erinevate ohtude korral ja kasutama esmaseid kaitsevahendeid. Praktilised ülesanded kasutades mannekeeni.

#### **V teema: Laskeõpe**

##### Õppetegevus

Õpitakse tundma Eesti kaitseväes kasutusel olevaid käsitulirelvi. Harjutatakse automaadi käsitsemist ning erinevaid laskeasendeid. Õpitakse tundma ohutushoidu. Osaletakse praktilisel laskeharjutusel juhendaja kontrolli all.